

1983-05-24

Den nya informationstekniken.

av Tomas Ohlin

Satelliterna svävar allt tätare över oss, kabel-TV och persondatorer tränger sig på. Är detta något att ta hänsyn till? Berör det mig?

Ja, vi är inne i informationssamhället, och det berör oss alla att datorer och kommunikationssystem kommer oss allt närmare inpå livet. Redan idag innebär drygt 46 procent av vår svenska sysselsättning arbete med information. Och andelen ökar.

Vi måste helt enkelt bli med i medieutvecklingen.

Satelliter, först. Vi har väl alla förväntats över hur Nordsat schabblades bort. Utredning på utredning, inget beslut. Under tiden kunde det svenska televerket lugnt jobba vidare på sin Tele-X. Den avser nu fylla ungefär samma funktioner som Nordsat var tänkt för. Men Tele-X skjuts upp 1986 vare sig Nordsat-kritikerna vill det eller ej.

Det mest dramatiska med satelliterna är naturligtvis alla de utländska TV- och radioprogrammen. Vi blir internationaliserade.

Av de s k direktsändande satelliterna märks:

- Västtyskland skjuter upp en 1985, med 2 TV- och 16 radiokanaler.
- England väntar till 1986, då man räknar med att 200 000 engelska hem omedelbart kan nås av en kanal med "det bästa från utlandet" plus en betal-TV kanal.
- Frankrike går i luften 1985, med 3 TV-kanaler.
- Luxemburg ungefär samtidigt. Med sändningar på tre språk räknar man med att inom kort nå så mycket som 30 miljoner hushåll. Och många fler är på gång.

Dessutom finns de s k kommunikationssatelliterna, eller de som avses arbeta point-to-point. Eftersom man enkelt kan ta ned, och sända vidare, program så kan mycket även spridas med dem. Här finns den s k OTS-satelliten, som liksom den ryska HORISONT når envar med rätt antenn redan idag. Och sändningar via den europeiska ECS-satelliten kan tas emot 1984 här hemma.

För dem som vill skaffa sig lämplig antenn, blir då Sveriges Radios utbud plötsligt utkonkurrerat? Vi får se. I Stockholm behöver man en antenn med en diameter på mellan 1 och 3 meter för att få hela utbudet. Och den kommer att kosta några tusenlappar. Med detta blir inte TV något exklusivt och selektivt längre. Det blir som att gå på biblioteket - man tar helt sonika till sig det man vill.

På videosidan vet vi en hel del mer redan nu. De många olika utrustningsfabrikaten har visserligen komplicerat tillvaron för konsumenten. Det ena bandet kan inte köras på den andra spelaren. Det finns U-matic, Beta, VCR, VHS, V2000 m fl. Och nya smalare band är på gång. Men mediet är fascinerande.

Och inom kort dyker videoskivan upp. 1984 väntas den i Sverige. Även här finns olika system, Laservision, Selectavision, Philips, MCA, RCA m fl. Kvaliteten och lagringskapaciteten på dessa skivor är imponerande.

Antalet videospelare i Sverige är känt:

79/80	80/81	81/82	82/83
57000	140000	300000	460000

Man väntar sig en dämpning fr o m 1983, marknaden börjar bli mättad. Men detta är innan videokamerorna på allvar kommit ner i pris, med dem kanske en ny stimulans dyker upp.

Vi har haft flera videoutredningar i Sverige. Därför finns en hel del uppgifter om just detta medium. Se t ex på det procentuella antalet hushåll med videospelare i några olika länder:

Sverige	Norge	Danmark	Holland	England	Västtyskland	Frankrike
14 %	4 %	6 %	16 %	16 %	12 %	5 %

Och även utbudet av program är uppmätt, våren 1982 fanns i Sverige ca 3450 titlar - varav bara 5 % var svenska. En lisa var naturligtvis dessa programs innehåll: 36 % porr, 10 % familjprogram, 8 % deckare osv. Men vi har väl bättrat oss?

Man kan fråga sig hur videointresset kommer att stå sig när vi får alla de utländska satellitprogrammen. Att det blir fråga om en dämpning är högst sannolikt.

Det verkliga överflödet - den verkliga valfriheten - kommer när vi får igång system av bredbandskablar i Sverige. Här arbetar Televerket redan intensivt. Enligt deras plan skall alla orter med mer än 4000 innevånare (250 orter) kablas upp i ett första steg. Detta innebär 2/3 av alla svenska hushåll. Och kablarna ska inte bara användas till TV, många andra tjänster kan väntas, upplysningar, datakommunikation, bildtelefon, teledata m m.

Än så länge är det inte helt rättsligt klart hur vi ska se på kabelsystem i Sverige. Men man väntar att detta ska redas ut under 1984. Om vi får reklam på dessa kabelnät är emellertid skrivet i stjärnorna ännu en tid. De försök med kabel-TV som gjorts och görs, i Kiruna, i Skönstaholm, i Lund, i Skarpnäck, är alla reklamfria - hittills.

Men de internationella värderingarna tränger sig på, utomlands är reklamfinansiering legio, och kabelsystem vardagsmat på många håll.

Förutom dessa huvudlinjer på medieområdet finns en rad mellanformer. Den viktigaste av dessa är nog teledata. Här kan man med en billig tillsats till sin TV ringa upp en lång rad databaser på olika håll. Det intressanta med teledata är att det är billigt, långt billigare än t ex kabelsystem. Det är ju billigt att använda telefonen i vårt land.

Med teledata kan man till sin TV beställa fram nyheter, upplysningar, sända telebrev, göra banktransaktioner, beställa varor och biljetter, boka resor osv. En lång rad tjänster som kommer att vara efterfrågade i stor utsträckning efter hand.

Sommaren 1983 finns ungefär 1500 teledataterminaler i Sverige. Antalet ökar snabbt.

Dessutom bör man inte glömma text-TV. Detta är visserligen ett mindre omfångsrikt medium om man ser till utrymmet. Under 1983 sänds från Sveriges Radio 125 sidor nyheter och meddelanden, till alla som har text-TV modul i sin TV. Det blir allt fler. Man väntar sig att 1985 ska hälften av alla då sålda TV-apparater vara försedda med text-TV modul. Det blir en sorts praktisk standard.

Och på ljudsidan kommer den s k digitalskivan till våra marknader under 1983. Med den uppnår man ett väsentligt bättre ljud än med vanliga gramfonskivor. Kruxet är då här - igen - att man inte kan använda sin gamla skivspelare, man måste köpa en ny, för så där 6000 - 7000 kr. Ack ja. Men ljudupplevelserna blir spännande.

Alla dessa medieformer, och flera andra, kommer till oss under början och mitten av 1980-talet. Flera av dem kommer dessutom att kunna knytas ihop med den kanske mest spännande apparaten av dem alla - persondatorn. Dessa små tangentbord med inbyggd datormodul säljs redan för mellan 2000 och 5000 kr styck. Och de kan utföra en mängd märkliga ting: underhållning, textbehandling, undervisning, fungera som teledatamodul, och de kan förstås programmeras fritt.

Man förstår ofta knappt en persondators alla sidor förrän man provat själv. Och det kommer vi alla förmodligen att göra under 1980-talet. Ett exempel: i England kommer det bara under 1983 att säljas en halv miljon sådana apparater. I Sverige nöjer vi oss med att ta till oss 125 000 sådana, under 1983 enbart. Det är ett tempo som slår både TV och video och allt vad man hittills sett i medieväg.

Kom sedan inte och säg att informationssamhället inte är här ännu!